

Briselē, 2024. gada 14. martā
(OR. en)

7725/24

Starpiestāžu lieta:
2023/0234(COD)

ENV 296
COMPET 321
SAN 160
MI 299
IND 154
CONSOM 105
ENT 64
FOOD 42
AGRI 219
CODEC 797

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Padome
K-jas dok. Nr.:	11624/23 + ADD 1 – COM(2023) 420 final
Temats:	Priekšlikums – EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA, ar ko groza Direktīvu 2008/98/EK par atkritumiem – politikas debates

1. 2023. gada 5. jūlijā Komisija iesniedza priekšlikumu mērķtiecīgiem Direktīvas 2008/98/EK (turpmāk – Atkritumu pamatdirektīva) grozījumiem, kuros galvenā uzmanība pievērsta divām resursietilpīgām nozarēm: tekstilizstrādājumu un pārtikas nozarei. Priekšlikums ir viens no rīkiem, ar kuriem plānots sasniegt Eiropas Zaļā kursa mērķus, un tas pilnveido Komisijas iniciatīvas, piemēram, jauno aprites ekonomikas rīcības plānu, stratēģiju “No lauka līdz galdam” un ES Tekstilizstrādājumu ilgtspējas un apritīguma stratēģiju.

2. Vides jautājumu darba grupai tiesību akta priekšlikumu un tam pievienoto ietekmes novērtējumu Komisija prezentēja 2023. gada 12. jūlijā. Sekoja sešas sanāksmes, kurās Vides jautājumu darba grupa detalizēti analizēja priekšlikumu, un šīs analīzes rezultāti bija pamatā prezidentvalsts darbam pie teksta kompromisa redakcijām. Balstīdamās uz šīm diskusijām un delegāciju rakstiskajiem komentāriem, prezidentvalsts šobrīd gatavo Padomes sarunu pilnvaras, kas tiks publicētas pirms leģislatīvā cikla beigām. Lai virzītos uz priekšu darbā pie šī dosjē, tika identificēti divi jautājumi, kuros ir vajadzīgas politiskas norādes no Padomes.
 3. Lai virzītu diskusiju nākamajā Vides padomes sanāksmē 2024. gada 25. martā, prezidentvalsts ir sagatavojusi informatīvu dokumentu un jautājumus, kas izklāstīti šīs piezīmes pielikumā.
-

**Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva, ar ko groza Direktīvu 2008/98/EK
par atkritumiem**

– Prezidentvalsts piezīme ar jautājumiem ministriem –

Komisijas 2023. gada 5. jūlijā iesniegtajos Atkritumu pamatdirektīvas grozījumos galvenā uzmanība ir pievērsta divām resursietilpīgām nozarēm – tekstilizstrādājumu un pārtikas nozarei, un to mērķis ir veicināt ES progresu atbilstoši Eiropas Zaļajam kursam un tādām Komisijas iniciatīvām kā jaunais aprites ekonomikas rīcības plāns, stratēģija “No lauka līdz galdam” un ES Tekstilizstrādājumu ilgtspējas un aprītīguma stratēģija. Plānots, ka grozījumu rezultātā tiks samazināta ar tekstilatkritumu apsaimniekošanu un pārtikas izšķērdēšanu saistītā ietekme uz vidi un klimatu, uzlabota vides kvalitāte un sabiedrības veselība šajās jomās saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas hierarhiju, un veicināta nodrošinātība ar pārtiku.

Pašreizējā situācija Padomē

Priekšlikumu izskata Vides jautājumu darba grupa. Priekšlikums Vides jautājumu darba grupai tika prezentēts 2023. gada 12. jūlijā Spānijas prezidentūras laikā. Ministru domu apmaiņa par šo priekšlikumu notika 2023. gada 23. oktobra Lauksaimniecības un zivsaimniecības padomē.

Prezidentvalsts Beļģija detalizētai priekšlikuma apspriešanai ir veltījusi sešas Vides jautājumu darba grupas sanāksmes. Dalībvalstis kopumā pozitīvi reaģēja uz priekšlikuma mērķiem gan pārtikas atkritumu, gan tekstilatkritumu jomā. Pēc padziļinātajām diskusijām Vides jautājumu darba grupā prezidentvalsts sagatavoja pārskatīta teksta projektu, kurā bija izdarīti grozījumi gan politiskajos, gan tehniskajos aspektos, risināti būtiskie jautājumi, priekšlikums precizēts, pievienojot definīcijas un nodrošinot saskaņotību ar citiem (atkritumu jomas) tiesību aktiem.

Pārtikas atkritumi

Spēkā esošajā Atkritumu pamatdirektīvā jau ir paredzēts, ka dalībvalstīm jāpieņem pārtikas izšķērdēšanas novēršanas programmas, un viens no uzskaitītajiem pasākumiem ir pārtikas ziedošanas veicināšana. Delegācijas kopumā atbalstīja ierosinātos jaunus pārtikas izšķērdēšanas novēršanas pasākumus, kā arī prezidentvalsts ieteikumu precizēt, ka saraksts ir minimālais saraksts ar pasākumiem, kas dalībvalstīm jāiekļauj savās pārtikas izšķērdēšanas novēršanas programmās. Dažas delegācijas vēlas sarakstam pievienot pasākumus, piemēram, vai nu pantā, vai arī IV pielikumā, savukārt dažas citas ir lūgušas attiecībā uz veicamajiem pārtikas izšķērdēšanas novēršanas pasākumiem nodrošināt lielāku elastīgumu.

Ierosinātie juridiski saistošie pārtikas izšķērdēšanas samazināšanas mērķi attiecas uz pārtikas pārstrādi un ražošanu, pārtikas mazumtirdzniecību un citiem pārtikas izplatīšanas kanāliem, restorāniem un pārtikas pakalpojumiem, kā arī mājāsaimniecībām. Konkrētāk, tiek ierosināts līdz 2030. gadam valstu līmenī sasniegt šādus mērķus:

- pārtikas atkritumu rašanos pārstrādē un ražošanā samazināt par 10 % salīdzinājumā ar 2020. gada apjomu;
- pārtikas atkritumu rašanos uz vienu iedzīvotāju kopā mazumtirdzniecībā un citos pārtikas izplatīšanas kanālos, restorānos un pārtikas pakalpojumos, kā arī mājāsaimniecībās samazināt par 30 % salīdzinājumā ar 2020. gada apjomu.

Ir apspriests fakts, ka priekšlikumā nav noteikti samazināšanas mērķi attiecībā uz primāro ražošanu. Šo aspektu var analizēt direktīvas pārskatīšanā, ko plānots veikt līdz 2027. gada beigām, un mērķus attiecināt arī uz citiem pārtikas piegādes ķēdes posmiem.

Kas attiecas uz ierosinātajiem mērķu apjomiem, diskusijās atbilstoši dalībvalstu aicinājumiem tika apspriestas iespējas mērķu apjomu vai nu palielināt, vai arī samazināt. Viens no galvenajiem apspriestajiem jautājumiem bija fakts, ka ierosinātie mērķi attiecas arī uz uzturā neizmantojamās pārtikas atkritumiem, ko nav iespējams viegli samazināt. Patlaban šajā jautājumā progresu panākt nav iespējams, tāpēc ka nav panākta vienošanās par uzturā izmantojamās pārtikas atkritumu definīciju un trūkst atbilstošu datu par 2020. un 2021. gadu. Šajos grozījumos būtu jānodrošina uzlabot metodes, ar kurām tiek mērīta uzturā izmantojamās pārtikas atkritumu daļa, un jāprecizē, ka 2027. gada pārskatīšanā būtu jāapskata pārtikā izmantojamās daļas mērķis.

Dalībvalstis ir paudušas bažas par bāzlinijas gadu, jo 2020. gada rādītājus ietekmēja Covid-19 pandēmija. Tās ir pozitīvi novērtējušas iespējas par atsaucē gadu noteikt kādu no iepriekšējiem gadiem, ja ir pieejami vajadzīgie dati. Dalībvalstis ir arī paudušas viedokli, ka vajadzētu būtu iespējai par atsaucē gadu noteikt kādu no vēlākajiem gadiem.

Tehniskajās diskusijās tika izskatīta arī iespēja lietot korekcijas koeficientu, kas ļautu ņemt vērā tūrisma ietekmi uz pārtikas atkritumu apjomu.

Tekstilatkritumi

Ar grozījumiem tiek ieviesta paplašinātas ražotāja atbildības (PRA) shēma attiecībā uz tekstilizstrādājumiem, proti, tekstilizstrādājumu ražotājiem tiek uzlikts pienākums segt tekstilatkritumu apsaimniekošanas izmaksas. Paredzēts, ka šīs shēmas veicinās atkritumu samazināšanu un uzlabos tekstilizstrādājumu apritīgumu. Dalībvalstis vispārīgi aicināja PRA shēmās iekļaut arī mikrouzņēmumus, vienlaikus atzīdamas, ka ir jārod iespēja mazināt administratīvo slogu, kas šiem ražotājiem būtu nesamērīgi liels.

Lai dalībvalstīs, kuru valsts tirgos nonāk liels lietotu tekstilizstrādājumu apjoms, PRA shēmām nodrošinātu pietiekamu finansējumu, tika ierosināts paredzēt iespēju, ka dalībvalstis, lai segtu tekstilatkritumu apstrādes izmaksas, savās PRA shēmās var iekļaut komerciālus atkārtotas izmantošanas operatorus. Vēlāk PRA shēmu finansēšanas režīms būtu jāvērtē Komisijai.

Viens no priekšlikuma mērķiem, ko dalībvalstis kopumā atbalstīja, ir izbeigt nelikumīgo praksi, proti, tekstilatkritumu sūtīšanu, nodēvējot tos par lietotiem tekstilizstrādājumiem. Šā iemesla dēļ priekšlikumā paredzēts, ka pirms profesionālās šķirošanas posma visi atsevišķi savāktie lietotie tekstilizstrādājumi un tekstilatkritumi, tekstilizstrādājumiem radniecīgie produkti un apavi ("tekstilizstrādājumi") ir jāuzskata par atkritumiem, izņemot lietotus tekstilizstrādājumus, ko atkārtotas izmantošanas operatori vai sociālās ekonomikas struktūras punktā, kur šie tekstilizstrādājumi tiek savākti no tiešajiem lietotājiem, profesionāli novērtējuši par derīgiem atkārtotai izmantošanai. Profesionālās šķirošanas rezultātā būtu jāvar skaidri nošķirt tekstilatkritumu sūtījumus un atkārtotai izmantošanai paredzētu lietotu tekstilizstrādājumu sūtījumus. Uz tekstilatkritumu (kurus paredzēts, piemēram, reciklēt vai sagatavot atkārtotai izmantošanai, piemēram, vēlreiz šķirot vai remontēt) sūtījumiem arī turpmāk attieksies Regula par atkritumu sūtījumiem, savukārt uz profesionāli organizētiem lietotu tekstilizstrādājumu (kas nav atkritumi un ir paredzēti atkārtotai izmantošanai) sūtījumiem attieksies konkrēti Atkritumu pamatdirektīvas noteikumi.

Sociālās ekonomikas struktūrām ir nozīmīga loma dalībvalstīs pastāvošajās tekstilizstrādājumu savākšanas sistēmās. Priekšlikumā tiek atzīta šo struktūru nozīmīgā loma esošajās tekstilizstrādājumu savākšanas sistēmās un plānots saglabāt un atbalstīt darbu, ko tās veic lietotu tekstilizstrādājumu apsaimniekošanā, paplašinātas ražotāja atbildības kontekstā. Prezidentvalsts ir ierosinājusi skaidri definēt sociālās ekonomikas struktūras, lai nepieļautu nepilnības, aizsargātu sociālās ekonomikas struktūru darbību un precizētu to pienākumus attiecībā uz ziņošanu un šķirošanu.

Papildus jau pastāvošajiem dalībvalstu pienākumiem līdz 2025. gada 1. janvārim nodrošināt, ka tekstilizstrādājumi tiek vākti atsevišķi, priekšlikumā precizēts, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, ka savākšanas sistēma, ko izveidojušas ražotāju atbildības organizācijas, saglabā noturīgu atsevišķās savākšanas rādītāja pieaugumu, lai sasniegtu tehniski izpildāmus atsevišķās savākšanas līmeņus, ņemot vērā labu praksi. Tā kā trūkst pārliecinošu datu, priekšlikumā nav noteikti mērķi attiecībā uz tekstilatkritumu rašanās novēršanu, atkārtotu izmantošanu vai reciklēšanu. Priekšlikumā varētu ietvert pārskatīšanas klauzulu, kas Komisijai uzliktu pienākumu līdz 2028. gada beigām izskatīt iespēju attiecībā uz tekstilatkritumiem noteikt atkritumu rašanās novēršanas, vākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai un reciklēšanas mērķus.

Jautājumi ministriem

- *Ņemot vērā tvērumu un pieejamos datus, kas apkopoti nesenajā pārtikas izšķērdēšanas uzraudzības procesā, vai Jūs piekrītat, ka ierosinātie saistošie mērķi dalībvalstīm ir piemēroti un īstenojami, lai palīdzētu sasniegt ilgtspējīgas attīstības mērķu mērķrādītāju – līdz 2030. gadam visā pasaulē par 50 % samazināt pārtikas izšķērdēšanu uz vienu iedzīvotāju mazumtirdzniecības un patērētāju līmenī un samazināt pārtikas zudumus ražošanas un piegādes ķēdēs?*
 - *Ņemot vērā nepieciešamību novērst tekstilatkritumu ietekmi uz vidi, vai Jūs uzskatāt, ka ierosinājums paplašināt tekstilizstrādājumu ražotāju atbildību ir efektīvs pasākums, kas balstīts uz atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas principiem un vienlaikus ņem vērā un stiprina sociālās ekonomikas struktūru lomu?*
-